

Gemeente
Drechterland

Notitie
reikwijdte en detailniveau plan MER
bestemmingsplan Drechterland-Zuid

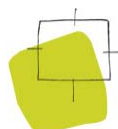
13 januari 2012

**Notitie reikwijdte en detailniveau
planMER bestemmingsplan Drechterland-Zuid**

Inhoud

Rapport + bijlage

13 januari 2012
Projectnummer 076.00.00.42.02

Ideeën voor een plek

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	Notitie reikwijdte en detailniveau	5
1.3	Leeswijzer	6
2	PlanMER	7
2.1	Wat is een planMER?	7
2.2	Wat is het doel van het planMER?	8
2.3	Plan-m.e.r. bestemmingsplan Drechterland-Zuid	9
2.4	Procedure planMER	12
3	Reikwijdte en detailniveau	15
3.1	Reikwijdte	15
3.2	Detailniveau	17
3.3	Beoordeling van het voornemen en de alternatieven	23
3.4	Passende beoordeling	24
4	Overleg en ter inzage legging	25

Bijlage

Inleiding

1.1

Aanleiding

Op dit moment wordt door de gemeente Drechterland het bestemmingsplan Drechterland-Zuid opgesteld. Het bestemmingsplan is er vooral op gericht de bestaande situatie te behouden en te versterken. Hiervoor is het noodzakelijk dat het bestemmingsplan ook mogelijkheden biedt voor ontwikkelingen. Op deze manier kunnen een levendig landelijk gebied en levendige dorpen gewaarborgd worden.

Voor het opstellen van het bestemmingsplan Drechterland-Zuid is het nodig dat er een milieueffectrapport (planMER) wordt opgesteld. Een dergelijk rapport biedt inzicht in de verschillende milieueffecten van de ontwikkelingen die in het plangebied zijn voorzien. Op basis van het planMER kan een verantwoorde keuze worden gemaakt over welke ontwikkelingen wel en niet op grond van het bestemmingsplan mogelijk gemaakt (moeten) worden.

Het opstellen van een planMER is noodzakelijk omdat het bestemmingsplan Drechterland-Zuid op basis van het voornemen van de gemeente een kader biedt voor activiteiten, waarvoor op grond van de Wet milieubeheer (Wm) een besluit-milieueffectrapportage (beoordeling) noodzakelijk is. Daarbij moet voor het bestemmingsplan op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 (Nbw) mogelijk ook een 'passende beoordeling' uitgevoerd worden omdat in en in de directe omgeving van het plangebied verschillende Natura 2000-gebieden liggen. Ook op basis hiervan moet een planMER worden opgesteld. Het planMER wordt voor het ter inzage leggen van het ontwerpbestemmingsplan opgesteld.

Het plangebied betreft de gronden in het zuidelijke deel van de gemeente, in hoofdlijnen de gronden ten zuiden van de provinciale weg N506 en een deel van het Markermeer. In bijlage 1 is een kaart opgenomen waarop het plangebied is weergegeven.

1.2

Notitie reikwijdte en detailniveau

Het opstellen van een planMER begint met het opstellen van een 'notitie reikwijdte en detailniveau'. In een milieueffectrapportage (m.e.r.) wordt onderzoek uitgevoerd. Op basis van dit onderzoek moet er voldoende informatie beschikbaar komen om het milieubelang volwaardig deel uit te laten maken van

het besluit over een plan of project. Dit vraagt een duidelijk kader van 'reikwijdte en detailniveau'. Hierbij zijn verschillende vragen belangrijk: welke milieuonderwerpen zijn in een plangebied belangrijk en waar moet het onderzoek zich vooral op richten?

Bij het bepalen van de 'reikwijdte' van het MER wordt een keuze gemaakt in de te onderzoeken alternatieven. Ook wordt hierbij bepaald wat de van toepassing zijnde milieuonderwerpen zijn waarvoor het uitvoeren van onderzoek noodzakelijk is.

Bij 'detailniveau' is de vraag hoe uitgebreid en op welke schaal het uitvoeren van onderzoek naar de verschillende milieubelangen noodzakelijk is, op welke manier en op welk moment bij het opstellen van het plan.

De voorliggende notitie is de Notitie reikwijdte en detailniveau voor de planMER voor het bestemmingsplan Drechterland-Zuid.

Begrippen

In de notitie worden de volgende begrippen gebruikt:

- m.e.r.: milieueffectrapportage (de procedure);
- MER: milieueffectrapport (het rapport);
- m.e.r. voor plannen (plan-m.e.r.): de m.e.r.-procedure voor plannen die een kader bieden voor zogenoemde m.e.r.-(beoordelings)plichtige activiteiten. Hiervoor moet altijd de uitgebreide procedure gevolgd worden;
- m.e.r. voor besluiten (besluit m.e.r.): de procedure voor besluiten die op grond van Wet milieubeheer zogenoemd m.e.r.-(beoordelings)plichtig zijn. Of het volgen van een uitgebreide of beperkte procedure gevolgd moet worden is hangt af van het project en de plaats van het project.

Een besluit m.e.r. wordt vaak als project-m.e.r. aangeduid om het verschil tussen een plan en een project duidelijk te maken. Om dit verschil goed te kunnen onderscheiden wordt in deze notitie bij het MER ook de begrippen planMER en projectMER (besluitMER) gebruikt.

1 . 3

L e e s w i j z e r

Na de inleiding in dit hoofdstuk is in hoofdstuk 2 een omschrijving van het planMER opgenomen en wordt de aanleiding voor het opstellen van een planMER voor het bestemmingsplan Drechterland-Zuid verder uiteengezet. Ook is de procedure van de planMER in hoofdlijnen uiteengezet.

In hoofdstuk 3 is de reikwijdte en het detailniveau van de planMER uiteengezet. Als laatste is in hoofdstuk 4 uiteengezet op welke manier onder andere besturen bij het opstellen van de planMER worden betrokken.

2 . 1

Wat is een planMER?

Zoals in de inleiding al is opgemerkt biedt een planMER inzicht in de verschillende milieueffecten van de ontwikkelingen die in het plangebied zijn voorzien. Nu zijn sommige ontwikkelingen meer of minder wenselijk. De gemeente kan dan ook de keuze maken om alleen de wenselijke ontwikkelingen op grond van het bestemmingsplan mogelijk te maken. Deze keuze over het wel of niet mogelijk maken van de ontwikkelingen op grond van het bestemmingsplan is het voornemen van de gemeente.

In een planMER worden de milieueffecten van de activiteiten uiteengezet die op basis van het voornemen van de gemeente op grond van het bestemmingsplan mogelijk worden gemaakt. Hierbij wordt ook een beoordeling van de milieueffecten opgenomen. Op basis hiervan is het mogelijk om het voornemen en de verschillende alternatieven hiervoor te beoordelen, om uiteindelijk op basis van een goede onderbouwing een keuze te maken en deze in het op te stellen bestemmingsplan te verwerken.

De inhoudelijke eisen aan het MER zijn opgenomen in artikel 7.7 van de Wm (m.e.r.-plichtige plannen): "Het milieueffectrapport dat betrekking heeft op een plan (...) bevat ten minste:

- a. een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd;
- b. een beschrijving van de voorgenomen activiteit, alsmede de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen, en de motivering van de keuze voor de in beschouwing genomen alternatieven;
- c. een overzicht van eerder vastgestelde plannen die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven;
- d. een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien die activiteit noch de alternatieven worden ondernomen;
- e. een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de beschreven alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven;

- f. een vergelijking van de ingevolge onderdeel b beschreven te verwachten ontwikkeling van het milieu met de beschreven mogelijk gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit, alsmede met de beschreven mogelijke gevolgen voor het milieu van elk der in beschouwing genomen alternatieven;
- g. een beschrijving van de maatregelen om belangrijke nadelige gevolgen op het milieu van de activiteit te voorkomen, te beperken of zoveel mogelijk teniet te doen;
- h. een overzicht van de leemten in de beschrijvingen, bedoeld in de onderdelen d en e, ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens;
- i. een samenvatting die aan een algemeen publiek voldoende inzicht geeft voor de beoordeling van het milieueffectrapport en van de daarin beschreven mogelijke gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en van de beschreven alternatieven."

De onder g. bedoelde "belangrijke nadelige gevolgen op het milieu" zijn op grond van de Europese richtlijnen "mogelijke aanzienlijke milieueffecten, bijvoorbeeld voor de biodiversiteit, bevolking, gezondheid van de mens, fauna, flora, bodem, water, lucht, klimaatfactoren, materiële goederen, cultureel erfgoed, met inbegrip van architectonisch en archeologisch erfgoed, landschap en de wisselwerking tussen bovengenoemde elementen".

2.2

Wat is het doel van het planMER?

Een plan-m.e.r. is er, zoals al is opgemerkt, op gericht om de milieueffecten van een plan, in de voorliggende situatie het bestemmingsplan Drechterland-Zuid, te bepalen voor het 'bevoegd gezag' een besluit over het plan neemt. Hierdoor kan het 'bevoegd gezag' het milieubelang volwaardig deel uit laten maken van het besluit.

De plan-m.e.r. is gekoppeld aan het bestemmingsplan dat het kader biedt voor activiteiten met mogelijk belangrijke milieueffecten. Dit kan betekenen dat voor het bestemmingsplan Drechterland-Zuid een planMER wordt opgesteld en dat activiteiten op grond van het bestemmingsplan alsnog project-m.e.r.- (beoordelings)plichtig zijn.

Belangrijk bij het opstellen van het planMER voor een bestemmingsplan is het opnemen van een goede omschrijving van het doel van de activiteit (in deze situatie het opstellen van het bestemmingsplan). Daarbij moeten ook een omschrijving van de alternatieven en een onderbouwing van de keuze voor de alternatieven opgenomen worden. In paragraaf 3.1 wordt de keuze voor de alternatieven uiteengezet.

2 . 3

Plan-m.e.r. bestemmingsplan

Drechterland-Zuid

Wet- en regelgeving

Op 1 juli 2010 is de Wet milieubeheer wat betreft de procedure van de m.e.r. gewijzigd. De manier waarop de procedure gevolgd moet worden is overzichtelijker gemaakt. In de Wm worden nu een uitgebreide en beperkte procedure onderscheiden. Wanneer voor een bestemmingsplan, zoals het bestemmingsplan Drechterland-Zuid, een m.e.r. uitgevoerd moet worden, moet de uitgebreide procedure worden gevolgd.

Op 1 april 2011 is het Besluit milieueffectrapportage (Besluit m.e.r.) gewijzigd. Het besluit is onder andere gewijzigd naar aanleiding van een arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie over de in het Besluit m.e.r. opgenomen drempelwaarden voor m.e.r.-beoordelingsplichtige activiteiten.

De wijziging heeft vooral belangrijke gevolgen voor onderdeel C en D van het Besluit m.e.r. Hierin zijn lijsten met m.e.r.-(beoordelings)plichtige activiteiten opgenomen. De in de lijsten opgenomen drempelwaarden zijn niet meer vast maar een aanwijzing voor de schaal waarop belangrijke milieueffecten van de in de lijsten opgenomen activiteiten worden verwacht. Hiermee bieden onderdeel C en D het 'bevoegd gezag' een handvat: wanneer de grootte van de activiteit onder de drempelwaarde ligt is er waarschijnlijk geen sprake van belangrijke milieueffecten. Het 'bevoegd gezag' moet zich er echter van overtuigen of de activiteit ook daadwerkelijk geen belangrijke milieueffecten kan hebben. Activiteiten met een grootte boven de drempelwaarde zijn altijd m.e.r.-(beoordelings)plichtig.

Als gevolg van deze wijziging zal een beoordeling van de activiteiten als geheel moeten plaatsvinden. Belangrijk hierbij is bijlage III van de Richtlijn 85/337/EEG van de Raad van 27 juni 1985 betreffende de milieueffectbeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten. Op grond hiervan moet bij het omschrijven van de milieueffecten niet alleen de schaal van het project overwogen worden (zoals dat door middel van de drempelwaarden was en is gewaarborgd) maar in het bijzonder ook de plaats en de zogenoemde 'cumulatie' met de omgeving.

Biedt het bestemmingsplan Drechterland-Zuid een kader voor m.e.r.-(beoordelings)plichtige activiteiten?

Om te bepalen of er sprake is van een m.e.r.-(beoordelings)plichtige activiteit is het belangrijk inzicht te krijgen in de keuzes die bij het vaststellen van het bestemmingsplan Drechterland-Zuid worden gemaakt. Uit die keuze moet blijken voor welke activiteiten het bestemmingsplan een kader biedt.

Het bestemmingsplan is er vooral op gericht om regels te bieden voor de bestaande situatie in overeenstemming met de geldende bestemmingsplannen, verleende ontheffingen en vergunningen. Ook voor activiteiten die op grond van geldende bestemmingsplannen mogelijk zijn gemaakt, is weer een beoordeling noodzakelijk. De door middel van de geldende bestemmingsplannen vastgestelde keuzes worden met het bestemmingsplan Drechterland-Zuid weer vastgesteld. In die zin is er weer sprake van een kader.

Samen met de voorliggende notitie wordt de Kadernota bestemmingsplan Drechterland-Zuid opgesteld. In de nota zijn de uitgangspunten van het beleid zoals dat in het bestemmingsplan wordt opgenomen, uiteengezet.

Agrarische bedrijven

Uit de Kadernota bestemmingsplan Drechterland-Zuid blijkt dat de gemeente het voornemen heeft om in het bestemmingsplan voor alle agrarische bedrijven een bouwvlak van één hectare op te nemen. Voor de bestaande bouwvlakken die groter zijn dan één hectare wordt de bestaande grootte in het bestemmingsplan opgenomen.

Op grond van een wijzigingsmogelijkheid wordt de uitbreiding van een bouwvlak tot twee hectare mogelijk gemaakt. In de wijzigingsmogelijkheid worden voorwaarden zoals een goede landschappelijke inpassing opgenomen. Voor agrarische bedrijven waarvan nu al duidelijk is dat een bouwvlak van twee hectare noodzakelijk is, wordt een bouwvlak van twee hectare in het bestemmingsplan opgenomen. Hierbij is altijd sprake van maatwerk door middel van zogenoemde keukentafelgesprekken waardoor onder andere een goede landschappelijke inpassing wordt gewaarborgd.

In onderdeel D van het Besluit m.e.r. is bepaald dat "de oprichting, wijziging of uitbreiding van een installatie voor het fokken, mesten of houden van dieren" (D 14) een m.e.r.-(beoordelings)plichtige activiteit is, wanneer er sprake is van een overschrijding van de 'drempelwaarden'. Voor verschillende diersoorten zijn verschillende 'drempelwaarden' opgenomen.

Door het opnemen van (een wijzigingsmogelijkheid voor) bouwvlakken van twee hectare voor agrarische bedrijven biedt het bestemmingsplan mogelijkheden voor de oprichting, wijziging of uitbreiding van onder andere (melk)veehouderijbedrijven. Mogelijk is hierbij sprake van een overschrijding van de in onderdeel D van het Besluit m.e.r. opgenomen 'drempelwaarden'.

Bio- en mestvergistingsinstallaties

De gemeente heeft het voornemen om bio- en mestvergistingsinstallaties door middel van een afwijkingsmogelijkheid op grond van het bestemmingsplan als zogenoemde nevenactiviteit bij alle agrarische bedrijven in het landelijk gebied mogelijk te maken. Het vermogen van de bio- en mestvergistingsinstallaties mag ten hoogste 100 ton per dag zijn.

Vóór de wijziging van het Besluit m.e.r. van 1 april 2011 was in onderdeel D van het besluit bepaald dat "het bewerken, verwerken of vernietigen van dierlijke of overige organische meststoffen, groenafval en GFT" een m.e.r.- (beoordelings)plichtige activiteit is, wanneer er sprake is van een overschrijding van de drempelwaarde. De drempelwaarde was een vermogen van ten minste 100 ton per dag.

In onderdeel D van het op 1 april gewijzigde Besluit m.e.r. is een dergelijke duidelijke regel niet opgenomen. Toch is ook een bio- en mestvergistingsinstallatie op grond van het gewijzigde besluit mogelijk een m.e.r.- (beoordelings)plichtige activiteit. In achtereenvolgens onderdeel D en onderdeel C en D van het besluit is namelijk bepaald dat m.e.r.- (beoordelings)plichtige activiteiten zijn:

- "de oprichting, wijziging of uitbreiding van een installatie voor de verwijdering van afval" (D 18.1);
- "de wijziging of uitbreiding van een installatie bestemd voor de verbranding of chemische behandeling van niet-gevaarlijke afvalstoffen" (C 18.4 en D 18.7).

In het MER voor het bestemmingsplan Drechterland-Zuid wordt dit verder uiteengezet.

Conclusie

Op basis van het voornemen van de gemeente over de in het bestemmingsplan Drechterland-Zuid op te nemen mogelijkheden, biedt het bestemmingsplan mogelijkheden voor activiteiten met een grootte boven de drempelwaarde. Dit betekent dat het bestemmingsplan een kader biedt voor m.e.r.- (beoordelings)plichtige activiteiten. Voor het bestemmingsplan moet dan ook een planMER worden opgesteld.

Zoals opgemerkt moet het 'bevoegd gezag' zich op grond van het gewijzigde Besluit m.e.r. er van overtuigen dat een activiteit met een grootte onder de drempelwaarde geen belangrijke milieueffecten kan hebben. Ook dit kan een aanleiding zijn om voor het bestemmingsplan Drechterland-Zuid een planMER op te stellen.

Is een passende beoordeling noodzakelijk?

In en in de directe omgeving van het plangebied liggen de Natura 2000-gebieden:

- IJsselmeer;
- Markermeer en IJmeer.

Voor de Natura 2000-gebieden zijn zogenoemde "instandhoudingsdoelstellingen" vastgesteld. Wanneer 'significante negatieve effecten' op de instandhoudingsdoelstellingen 'niet met wetenschappelijke zekerheid zijn uit te sluiten', is een passende beoordeling noodzakelijk. Hierbij is dan ook het opstellen van een planMER noodzakelijk.

De instandhoudingsdoelstellingen voor het Natura 2000-gebied IJsselmeer zijn:

- "Nastreven van een meer evenwichtig systeem met goede waterkwaliteit voor waterplanten, vissen en schelpdieren (met name in kranswierwateren en meren met krabbescheer en fonteinkruiden), mede t.b.v. vogels zoals kleine zwaan, tafeleend, kuifeend en nonnetje.
- Voldoende open water met ruiplaatsen rustgebieden voor watervogels zoals fuut, ganzen, slobbeend en kuifeend.
- Moerasvorming aan de randen van de meren voor land-water interactie, paaigebied vis, noordse woelmuis en voor moerasvogels als roerdomp.
- Plas-dras situaties voor smienten en broedvogels, zoals kemphaan".

Voor het Natura 2000-gebied Markermeer en IJmeer zijn de instandhoudingsdoelstellingen, met uitzondering van de onder het vierde opsommingsteken opgenomen instandhoudingsdoelstelling, overeenkomstig de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied IJsselmeer.

De Natura 2000-gebieden zijn vooral gevoelige gebieden voor effecten van bedrijven en recreatie in het kustgebied. Het betreft dan het verstoren van vogels. Een grote toename van recreatie in het kustgebied heeft mogelijk significante negatieve effecten' op de instandhoudingsdoelstellingen. Een dergelijke toename is niet in het voornemen voorzien. Dit in overweging nemende worden 'significante negatieve effecten' op de instandhoudingsdoelstellingen vanwege het voornemen niet verwacht.

Voor het planMER wordt een zogenoemde 'Voortoets in het kader van de oriëntatiefase van de Nbw' uitgevoerd. Hierbij wordt beoordeeld of 'significante negatieve effecten' vooraf al zijn uit te sluiten. Wanneer deze niet zijn uit te sluiten wordt een passende beoordeling uitgevoerd.

2.4

Procedure planMER

De procedure van de planMER volgt uit hoofdstuk 7 van de Wm. De procedure bestaat uit de volgende acht stappen:

1. Kennisgeving van het voornemen.
"Zo spoedig mogelijk nadat een bestuursorgaan het voornemen heeft opgevat tot het voorbereiden van een plan, (...), geeft het kennis van dat voornemen."
In de kennisgeving wordt onder andere uiteengezet:
 - a. "dat stukken betreffende het voornemen openbaar zullen worden gemaakt, en waar en wanneer;
 - b. dat er gelegenheid wordt geboden zienswijzen over het voornemen naar voren te brengen, aan wie, op welke wijze en binnen welke termijn;

- c. of de commissie of een andere onafhankelijke instantie in de gelegenheid wordt gesteld advies uit te brengen over het voorneemen" (artikel 7.9).
2. Raadplegen van adviseurs en besturen.
- "Alvorens het milieueffectrapport op te stellen, raadpleegt het bevoegd gezag de adviseurs en de bestuursorganen die ingevolge het wettelijke voorschrift waarop het plan berust bij de voorbereiding van het plan worden betrokken over de reikwijdte en het detailniveau van informatie die gericht is op wat relevant is voor het plan en die op grond van artikel 7.7 in het milieueffectrapport moet worden opgenomen" (artikel 7.8).
- De voorliggende Notitie reikwijdte en detailniveau planMER bestemmingsplan Drechterland-Zuid is de basis voor het overleg met de hier bedoelde adviseurs en bestuursorganen. De bestuursorganen voor de planMER bestemmingsplan Drechterland-Zuid zijn ten minste de VROM-Inspectie, de provincie Noord-Holland en het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier.
- In de voorliggende situatie worden onder 1. en 2. opgenomen stappen samen gebundeld. Dit betekent dat de Notitie reikwijdte en detailniveau ter inzage wordt gelegd, samen met het voorontwerpbestemmingsplan, dat voor inspraak ter inzage gelegd wordt. Iedereen kan op de notitie reikwijdte en detailniveau een zienswijze indienen.
- 3. Opstellen van het planMER (artikel 7.7).
 - 4. Ter inzage leggen van planMER en ontwerpbestemmingsplan.
"Een milieueffectrapport is gereed op het moment dat het ontwerp van het plan ter inzage wordt gelegd" (artikel 7.10).
 - 5. Toetsing van planMER door de commissie voor de m.e.r.
"Indien het milieueffectrapport betrekking heeft op een (plan als het bestemmingsplan Drechterland-Zuid), wordt de commissie uiterlijk op het moment dat de in artikel 7.11 genoemde stukken ter inzage worden gelegd in de gelegenheid gesteld advies uit te brengen over dat rapport overeenkomstig de termijn die geldt voor het inbrengen van zienswijzen" (artikel 7.12).
 - 6. Onderbouwen van de gevolgen van het planMER, de zienswijzen op het planMER en het advies van de commissie voor de m.e.r. voor het bestemmingsplan.
"In of bij het plan wordt in ieder geval vermeld:
 - a. de wijze waarop rekening is gehouden met de in het milieueffectrapport beschreven mogelijke gevolgen voor het milieu van de activiteit waarop het plan betrekking heeft;
 - b. (...);
 - c. hetgeen is overwogen omtrent de bij het ontwerp van het plan terzake van het milieueffectrapport naar voren gebrachte zienswijzen;

- d. hetgeen is overwogen omtrent het door de commissie overeenkomstig artikel 7.12 uitgebrachte advies" (artikel 7.14).
- 7. Bekendmaking en mededeling van het bestemmingsplan.
“(...) wordt dat plan bekend gemaakt op de wijze, voorzien in artikel 3:42 van de Algemene wet bestuursrecht” (artikel 7.15).
- 8. Onderzoeken van de gevolgen van de activiteit.
“Het bevoegd gezag dat een plan heeft vastgesteld of een besluit heeft genomen, onderzoekt de gevolgen die de uitvoering van dat plan, dan wel van dat besluit heeft voor het milieu, wanneer de in het plan, dan wel in het besluit voorgenomen activiteit wordt ondernomen of nadat zij is ondernomen” (artikel 7.39).

De Commissie voor de m.e.r. (commissie) is een onafhankelijk commissie dat advies geeft bij milieueffectrapportages. Op grond van de wetgeving toets en adviseert de commissie over plannen in de uitgebreide procedure.

Een advies van de commissie over de Notitie reikwijdte en detailniveau is niet noodzakelijk. De aard van het bestemmingsplan Drechterland-Zuid en hiermee de aard van het planMER in overweging nemende is door de gemeente de keuze gemaakt om de Notitie reikwijdte en detailniveau aan de Commissie voor de m.e.r. beschikbaar te stellen voor advies.

Reikwijdte en detailniveau

3

3.1

Reikwijdte

Plan- en onderzoeksgebied en -periode

Het plangebied voor het voor het MER is overeenkomstig het plangebied voor het bestemmingsplan Drechterland-Zuid: in hoofdlijnen de gronden ten zuiden van de provinciale weg N506 en een deel van het Markermeer. In bijlage 1 is een kaart opgenomen waarop het plangebied is weergegeven.

Omdat enkele milieueffecten van ontwikkelingen binnen het plangebied ook buiten het plangebied kunnen plaatsvinden kan een deel van het onderzoeksgebied ook buiten het plangebied liggen.

Het bestemmingsplan wordt in beginsel voor een periode van tien jaar vastgesteld. Naar aanleiding hiervan betreft ook onderzoeksperiode een periode van tien jaar. Uitgangspunt is dat het bestemmingsplan Drechterland-Zuid in 2012 wordt vastgesteld. Hiermee is het zogenoemde 'zichtjaar' 2022.

Voornemen

Het voornemen in de zin van het planMER betreft het opstellen van het bestemmingsplan Drechterland-Zuid. Zoals opgemerkt, is het bestemmingsplan er vooral op gericht om de bestaande situatie te behouden en te versterken en mogelijkheden te bieden voor ontwikkelingen die in het plangebied passen (dit in overeenstemming met de Kadernota bestemmingsplan Drechterland-Zuid).

In hoofdlijnen betreffen het de volgende ontwikkelingen:

- de uitbreiding of wijziging van bestaande agrarische bedrijven;
- de uitbreiding van zogenoemde (niet-agrarische) nevenactiviteiten bij bestaande agrarische bedrijven;
- de aanleg van bio- en mestvergistingsinstallaties.

Nulsituatie, voornemen en alternatieven

Nulsituatie

Zoals opgemerkt moet op grond van artikel 7.7 van de Wm "een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien die activiteit noch de alternatieven worden ondernomen" in het planMER worden opgenomen. Dit is het zogenoemde nulsituatie (of referentiesituatie). De nulsituatie

wordt opgesteld om de milieueffecten van het voornemen en de mogelijke alternatieven te kunnen beoordelen en vergelijken.

Het uitgangspunt van de nulsituatie is de bestaande situatie met de zogenoemde autonome ontwikkeling. Hierbij vindt het voornemen niet plaats. De bestaande situatie betreft de situatie op basis van de verleende (milieu)vergunningen, omdat hiervan direct gebruik gemaakt kan worden. De bestaande situatie is dus niet de feitelijke situatie. Mocht tijdens de plan-m.e.r. blijken dat de feitelijke situatie sterk afwijkt van de verleende (milieu)vergunningen, dan zal beoordeeld worden of niet gebruik gemaakt moet worden van de feitelijke situatie om het voornemen en de alternatieven beter te kunnen beoordelen.

De autonome ontwikkeling is die ontwikkeling die op basis van de bestaande wet- en regelgeving en het bestaande beleid naar verwachting zal plaatsvinden. Uitgangspunt zijn hierbij de ontwikkelingen en (op basis daarvan waar te nemen) trends in het landelijk gebied en bij agrarische bedrijven in de gemeente.

Voornemen

Op grond van artikel 7.7 van de Wm moet in het planMER ook "een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidelijk de beschreven alternatieven kunnen hebben" worden opgenomen.

Het uitgangspunt van het voornemen is dat alle mogelijkheden die het bestemmingsplan Drechterland-Zuid op basis van het voornemen van de gemeente biedt, met reden worden gebruikt; ook die mogelijkheden op grond van afwijkingen en wijzigingen. Dit betekent dat op basis van overwegingen wordt bepaald welke ontwikkelingen verwacht mogen worden:

- welke agrarische bedrijven zullen uitbreiden tot een bouwvlak van twee hectare;
- welke niet-volwaardige agrarische bedrijven zullen zich ontwikkelen tot volwaardige agrarische bedrijven;
- bij welke agrarische bedrijven in het landelijk gebied wordt een bio- of mestvergistingsinstallaties met een vermogen van 100 ton per dag als zogenoemde nevenactiviteit gebouwd.

Uitgangspunt is dat het voornemen de zogenoemde minst gunstige situatie is.

Alternatieven

Zoals opgemerkt worden op grond van het bestemmingsplan de volgende ontwikkelingen mogelijk gemaakt waardoor het bestemmingsplan het kader vormt voor 'm.e.r.-(beoordelings)plichtige activiteiten':

- de uitbreiding of wijziging van bestaande agrarische bedrijven;
- de uitbreiding van zogenoemde (niet-agrarische) nevenactiviteiten bij bestaande agrarische bedrijven;
- de aanleg van bio- en mestvergistingsinstallaties.

Omdat door deze ontwikkelingen het bestemmingsplan het kader vormt voor 'm.e.r.-(beoordelings)plichtige activiteiten' is het wenselijk om inzicht te krijgen in de milieueffecten van de afzonderlijke ontwikkelingen. Op basis hiervan kan, wat betreft de milieueffecten, een verantwoorde keuze worden gemaakt over welke ontwikkelingen wel en welke niet op grond van het bestemmingsplan mogelijk gemaakt (moeten) worden. Hiervoor worden de volgende drie alternatieven onderscheiden:

- Alternatief 1 - voornemen zonder inbegrip van de uitbreiding of wijziging van bestaande agrarische bedrijven;
- Alternatief 2 - voornemen zonder inbegrip van de uitbreiding van zogenoemde (niet-agrarische) nevenactiviteiten bij bestaande agrarische bedrijven;
- Alternatief 3 - voornemen zonder inbegrip van bio- en mestvergistingsinstallaties.

T e o n d e r z o e k e n m i l i e u o n d e r d e l e n

Op basis van het voornemen van de gemeente kunnen verschillende milieueffecten op verschillende milieuonderdelen verwacht worden. In het bestemmingsplangebied zijn vooral akker- en tuinbouwbedrijven gevestigd. Het aantal in het plangebied gevestigde veehouderijbedrijven is beperkt. Dit en de 'm.e.r.-(beoordelings)plichtige activiteiten' waarvoor het bestemmingsplan een kader biedt in overweging nemende worden vooral milieueffecten verwacht op:

- de natuur, en:
- het landschap.

Het onderzoek voor de plan-m.e.r. wordt dan ook vooral op deze twee milieuonderdelen gericht. Andere milieuonderdelen die in het onderzoek overwogen worden, zijn:

- water;
- cultuurhistorie;
- luchtkwaliteit;
- externe veiligheid;
- bodem;
- verkeer;
- geluid;
- geur;
- gezondheid.

3 . 2

D e t a i l n i v e a u

W a t e r

Door de uitbreiding of wijziging van bestaande agrarische bedrijven is er mogelijk sprake van een toename van het verhard oppervlak in het plangebied. Hiervoor is de aanleg van 'vervangende' waterberging noodzakelijk. De aanleg

van deze vervangende waterberging is in het algemeen op grond van wet- en regelgeving gewaarborgd. Dit betekent dat de inrichting van het oppervlaktewater gewijzigd kan worden, maar dat verwacht mag worden dat de milieueffecten nihil zijn. Het onderzoek naar de milieueffecten op de waterhuishouding vanwege de toename van het verhard oppervlak en de aanleg van 'vervangende' waterberging wordt vooralsnog dan ook beperkt tot een omschrijving van de nulsituatie en een algemene omschrijving van de mogelijke milieueffecten.

Door de uitbreiding of wijziging is er mogelijk ook sprake van het vrijkomen van vervuilende stoffen in het oppervlaktewater en het grondwater. Ook het voorkomen van het vrijkomen van vervuilende stoffen in het oppervlaktewater en het grondwater is in het algemeen op grond van wet- en regelgeving gewaarborgd. Verwacht mag dan ook worden dat milieueffecten nihil zijn. Het onderzoek naar de milieueffecten wordt vooralsnog dan ook beperkt tot een omschrijving van de nulsituatie en een algemene omschrijving van de mogelijk milieueffecten.

In het bestemmingsplangebied liggen geen grondwaterbeschermingsgebieden of waterwingebied. Het is dan ook niet noodzakelijk om in het bijzonder onderzoek uit te voeren naar de milieueffecten op dergelijke beschermde gebieden.

Langs het Markermeer ligt de Westfriese Omringdijk. Deze dijk is een waterkering. De waterkering moet te allen tijde gewaarborgd worden. Ontwikkelingen mogen dan ook geen nadelige gevolgen voor de waterkering hebben. Wanneer ontwikkelingen op of in de directe omgeving van waterkeringen plaatsvinden, is het uitvoeren van een onderzoek naar de gevolgen voor de waterkering noodzakelijk. Op basis van de resultaten van dit onderzoek moet bepaald worden of er sprake is van onaanvaardbare nadelige gevolgen.

Het waarborgen van de waterkering is dan ook vooral belangrijk op de schaal van de projecten (waarbij er meer inzicht is in de daadwerkelijke ontwikkelingen en de gevolgen voor de waterkering). Op de schaal van het bestemmingsplan Drechterland-Zuid is dit alleen belangrijk als in het bestemmingsplan regels opgenomen moeten worden op grond waarvan de waterkering wordt beschermd. Dit in overweging nemende worden milieueffecten voor de waterkering niet verwacht. Deze worden dan ook niet in het onderzoek van naar de milieueffecten opgenomen.

Beoordeling

Op basis van de overwegingen hiervoor wordt het beoordelen van de milieueffecten niet noodzakelijk geacht.

Cultuurhistorie

De provincie Noord-Holland heeft de zogenoemde cultuurhistorische waardenkaart (CHW-kaart) ontwikkeld. Hierop is informatie over cultuurhistorische waarden opgenomen.

Uit de CHW-kaart blijkt dat er in het plangebied verschillende cultuurhistorische waarden aanwezig zijn, vooral in de linten, langs het Markermeer en het zuidwesten van het plangebied.

Wanneer ontwikkelingen ter plaatse van cultuurhistorische waarden plaatsvinden is het uitvoeren van een cultuurhistorisch onderzoek noodzakelijk. Op basis van de resultaten van dit onderzoek moet bepaald worden of onaanvaardbare nadelige gevolgen voor de cultuurhistorische waarden worden verwacht.

Cultuurhistorische waarden zijn dan ook vooral belangrijk op de schaal van de projecten (waarbij er meer inzicht in de ontwikkelingen en de daadwerkelijke gevolgen voor de cultuurhistorische waarden). Op de schaal van het bestemmingsplan Drechterland-Zuid zijn ze alleen belangrijk als in het bestemmingsplan regels opgenomen moeten worden op grond waarvan de cultuurhistorische waarden worden beschermd. Dit in overweging nemende worden milieueffecten voor cultuurhistorische waarden niet verwacht.

Het onderzoek naar de milieueffecten op de cultuurhistorische waarden wordt vooralsnog dan ook beperkt tot een omschrijving van de nulsituatie en een algemene omschrijving van de mogelijke milieueffecten. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de CHW-kaart en (wanneer beschikbaar) eigen onderzoek van de gemeente.

Beoordeling

Op basis van de overwegingen hiervoor wordt het beoordelen van de milieueffecten niet noodzakelijk geacht.

Luchtkwaliteit

Door de uitbreiding of wijziging van bestaande agrarische bedrijven is er mogelijk sprake van een toename van verbindingen van stikstof en zuurstof (NO en NO₂), fijnstof (PM₁₀) en andere stoffen waarvoor in de Wet milieubeheer wat betreft de luchtkwaliteit grenswaarden zijn opgenomen. Op basis van het Luchtkwaliteitsplan 2004 van het ministerie van VROM worden overschrijdingen van de grenswaarden voor deze 'andere stoffen' niet verwacht. Overschrijdingen van de grenswaarden voor NO, NO₂ en PM₁₀ zijn wel mogelijk.

Naast intensieve veehouderij zijn er ook inmiddels andere diersoorten (die bijvoorbeeld voorkomen op grondgebonden bedrijven) opgenomen in het Besluit m.e.r., die milieueffecten kunnen hebben zoals de uitstoot van ammoniak (NH₃). De milieueffecten voor de luchtkwaliteit vanwege de toename van NO, NO₂, PM₁₀ en NH₃ worden in het planMER in beginsel kwantitatief bepaald.

Overigens wordt hierbij opgemerkt dat de toename van onder andere ammoniak vooral milieueffecten heeft op natuur(gebieden). Bij het uitvoeren van het onderzoek voor de plan-m.e.r. zal dan ook beoordeeld worden of de uitstoot van de hiervoor genoemde stoffen niet beter als milieueffect op andere milieuonderdelen kan worden uitgewerkt.

Beoordeling

Het voornemen en de alternatieven worden in het planMER voor wat betreft de luchtkwaliteit op basis van de volgende kenmerken beoordeeld:

- toename of afname van NO, NO₂, PM₁₀ en NH₃.

Externe veiligheid

De provincie Noord-Holland heeft de zogenoemde Risicokaart ontwikkeld. Hierop is informatie over risico's van ongevallen met gevaarlijke stoffen opgenomen.

Uit de Risicokaart blijkt dat er in en in de directe omgeving van het plangebied verschillende risico's van ongevallen met gevaarlijke stoffen aanwezig zijn.

Wanneer ontwikkelingen in de bij de risico's aanwezige risicozones plaatsvinden is het uitvoeren van een onderzoek naar het risico noodzakelijk. Op basis van de resultaten van dit onderzoek moet bepaald worden of er sprake is van een onaanvaardbaar risico. Het beperken van de risico's is op grond van wet- en regelgeving gewaarborgd.

Op de schaal van het bestemmingsplan Drechterland-Zuid zijn de risico's alleen belangrijk als in het bestemmingsplan regels opgenomen moeten worden op grond waarvan de risico's worden beperkt. Dit in overweging nemende wordt dan ook verwacht dat de milieueffecten wat betreft externe veiligheid nihil zijn. Het onderzoek naar de milieueffecten wordt vooralsnog dan ook beperkt tot een omschrijving van de nulsituatie en een algemene omschrijving van de mogelijke milieueffecten. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de Risicokaart.

Beoordeling

Op basis van de overwegingen hiervoor wordt het beoordelen van de milieueffecten niet noodzakelijk geacht.

Natuur

Flora- en faunawet

Voor de Flora- en faunawet (Ffw) wordt een bureauonderzoek uitgevoerd. Er wordt vooral gebruik gemaakt van bestaande informatie zoals soortenatlassen en inventarisaties.

De resultaten van het bureauonderzoek geven inzicht in, in welke delen van het bestemmingsplangebied op grond van de Ffw beschermde soorten zijn te verwachten. Op basis hiervan kunnen de milieueffecten van het voornemen en de alternatieven in hoofdlijnen en kwalitatief worden beoordeeld.

Natura 2000

In en in de directe omgeving van het plangebied liggen de, op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 beschermde Natura 2000-gebieden IJsselmeer en 'Markermeer en IJmeer'. Voor deze gebieden zijn zogenoemde instandhoudingsdoelstellingen opgesteld.

Op basis van de resultaten van een 'Voortoets in het kader van de oriëntatiefase van de Nbw' wordt bepaald of de ontwikkelingsmogelijkheden die het bestemmingsplan op basis van het voornemen van de gemeente biedt, nadelige milieueffecten kunnen hebben op de Natura 2000-gebieden. Wanneer 'significante negatieve effecten' niet zijn uit te sluiten' wordt een passende beoordeling uitgevoerd.

In het planMER wordt een toelichting op de bestaande en nieuwe situatie wat betreft de zogenoemde stikstofdepositie op de Natura 2000-gebieden en de ammoniakmilieugebruiksruimte opgenomen. Hiervoor worden op basis van de verleende milieuvergunningen en meldingen AMvB de zogenoemde stikstofemissie en -depositie op gebiedschaal (kilometerhokken) bepaald en in hoofdlijnen voor de nulsituatie, het voornemen en de alternatieven bepaald.

Ecologische hoofdstructuur

In en in de directe omgeving van het plangebied liggen ook verschillende gebieden van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

In het planMER wordt een toelichting op de bestaande en nieuwe situatie wat betreft de zogenoemde stikstofdepositie op de gebieden van de EHS en de ammoniakmilieugebruiksruimte opgenomen. Hiervoor worden op basis van de verleende milieuvergunningen en meldingen AMvB de zogenoemde stikstofemissie en -depositie op gebiedschaal (kilometerhokken) bepaald en in hoofdlijnen voor de nulsituatie, het voornemen en de alternatieven bepaald.

Weidevogelleefgebied

In het plangebied liggen ook verschillende op grond van de Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie beschermde weidevogelleefgebieden. De milieueffecten voor de weidevogelleefgebieden vanwege de ontwikkelingsmogelijkheden worden in het planMER kwalitatief bepaald.

Beoordeling

Het voornemen en de alternatieven worden in het planMER voor wat betreft de ecologie op basis van de volgende kenmerken beoordeeld:

- milieueffect op de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden (stikstofdepositie, vernietiging en verstoring);
- milieueffect op de EHS-gebieden en overige natuurgebieden (stikstofdepositie, vernietiging en verstoring);
- milieueffect op, op grond van de Ffw beschermde soorten (vernietiging en verstoring);
- milieueffect op de weidevogelleefgebieden.

Bodem

Door de uitbreiding of wijziging van bestaande agrarische bedrijven is er mogelijk sprake van bodemverontreinigingen. Bodemverontreinigingen ontstaan vaak onbedoeld onder andere door het gebruik of de onvoldoende opslag van verontreinigende (bouw)materialen. Voorbeelden hiervan zijn:

- Het gebruik van lood als bouw materiaal. Het lood kan uitloggen en hiermee de bodem verontreinigen.
- De opslag van bestrijdingsmiddelen. De opslag kan lekken waardoor de bestrijdingsmiddelen de bodem verontreinigen.

Het voorkomen van dergelijke bodemverontreiniging is op grond van wet- en regelgeving gewaarborgd. Verwacht wordt dan ook dat de milieueffecten nihil zijn. Het onderzoek wordt vooralsnog dan ook beperkt tot een omschrijving van de nulsituatie en een algemene omschrijving van de milieueffecten.

Beoordeling

Op basis van de overwegingen hiervoor wordt het beoordelen van de milieueffecten niet noodzakelijk geacht.

Geluid

Door de uitbreiding of wijziging van (agrarische) bedrijven is er mogelijk sprake van een toename van geluid. Daarbij kan er ook een toename van het geluid zijn vanwege de toename van het (zwaar) verkeer. Het beperken van de toename van geluid tot een aanvaardbare waarde is op grond van wet- en regelgeving gewaarborgd. Dit in overweging nemende wordt dan ook verwacht dat de milieueffecten nihil zijn. Het onderzoek wordt vooralsnog dan ook beperkt tot een omschrijving van de nulsituatie en een algemene omschrijving van de milieueffecten.

Beoordeling

Op basis van de overwegingen hiervoor wordt het beoordelen van de milieueffecten niet noodzakelijk geacht.

Geur

Door de uitbreiding of wijziging van agrarische bedrijven is er mogelijk ook sprake van een toename van geur. Het beperken of voorkomen van een onaanvaardbare toename is op grond van wet- en regelgeving gewaarborgd.

Wat betreft geur worden de milieueffecten van de uitbreidingsmogelijkheden op grond van het bestemmingsplan van (agrarische) bedrijven op de omgeving bepaald. De milieueffecten worden bepaald op basis van de verleende milieuvergunningen en meldingen AMvB verwachte uitstoot van geur (op basis van het mogelijke aantal stuks vee per agrarisch bedrijf) op gebiedsschaal (per vierkante kilometer). Het milieueffecten worden vervolgens voor de nulsituatie, het voornemen en de alternatieven op basis van algemene verwachtingen bepaald.

Beoordeling

Het voornemen en de alternatieven worden in het planMER voor wat betreft de geur op basis van het volgende kenmerk beoordeeld:

- toename of afname van de uitstoot van geur en het aantal geurgehinderden.

Landschap

Op 23 mei 2011 is door de gemeenteraad de Structuurvisie Landschap vastgesteld. De structuurvisie is, wat betreft het plangebied, gericht op:

- het behouden en versterken van de gebieden met landschappelijke waarde;
- het geleidelijk transformeren van de knelpunten.

De milieueffecten voor het landschap worden voor het voornemen en de alternatieven kwalitatief beoordeeld.

Beoordeling

Het voornemen en de alternatieven worden in het planMER voor wat betreft het landschap op basis van de volgende kenmerken beoordeeld:

- verandering van de structuur van het landschap;
- verandering van kenmerkende verkaveling.

Gezondheid

Gezondheid in relatie tot veehouderijen is een onderwerp dat in de belangstelling staat. Het is echter ook een onderwerp waarover nog veel onzekerheden zijn. In het planMER zal op dit onderwerp kort worden ingegaan. Het voornemen en de alternatieven worden hierop echter niet beoordeeld.

3 . 3

Beoordeling van het voornemen en de alternatieven

Het voornemen en de alternatieven worden beoordeeld op basis van de in tabel 1 opgenomen beoordelingskenmerken. De beoordeling zal in beginsel kwalitatief plaatsvinden. Wanneer er kwantitatieve informatie beschikbaar is, wordt deze gebruikt bij de beoordeling. Voor ammoniak, fijnstof en geur zullen berekeningen worden uitgevoerd.

Per beoordelingskenmerk zal het milieueffect in vergelijking met de nulsituatie worden bepaald op basis van de volgende schaal:

- ++ : sterk positief milieueffect
- + : positief milieueffect
- 0 : geen positief of negatief milieueffect
- : negatief milieueffect
- : sterk negatief milieueffect

Tabel 1. Beoordelingskenmerken

Onderwerp	Beoordelingskenmerk
water	-
cultuurhistorie	-
luchtkwaliteit	toename of afname van NO, NO ₂ , PM ₁₀ en NH ₃
natuur	milieueffecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden milieueffecten op de EHS-gebieden en overige natuurgebieden milieueffecten op, op grond van de Ffw, beschermde soorten milieueffecten op de weidevogelleefgebieden
bodem	-
geluid	-
geur	toename of afname van de uitstoot van geur en het aantal geurgehinderden
landschap	milieueffecten voor landschapstructuur milieueffecten voor kenmerkende verkaveling
gezondheid	-

3 . 4

Passende beoordeling

Zoals al is opgemerkt wordt voor het planMER een zogenoemde 'Voortoets in het kader van de oriëntatiefase van de Nbw' uitgevoerd. Hierbij wordt beoordeeld of 'significante negatieve effecten' vooraf al zijn uit te sluiten. Wanneer deze niet zijn uit te sluiten wordt een passende beoordeling uitgevoerd.

Overleg en ter inzage legging

De voorliggende Notitie reikwijdte en detailniveau wordt voor advies aan de verschillende adviseurs en besturen beschikbaar gesteld. De betreffende besturen voor de planMER bestemmingsplan Drechterland-Zuid zijn ten minste de VROM-Inspectie, de provincie Noord-Holland en het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier. De notitie wordt ook voor een advies aan de Commissie voor de milieueffectrapportage beschikbaar gesteld.

Ook wordt de notitie ter inzage gelegd. Iedereen kan hierop zienswijzen indienen.

B i j l a g e

Overzichtskaart

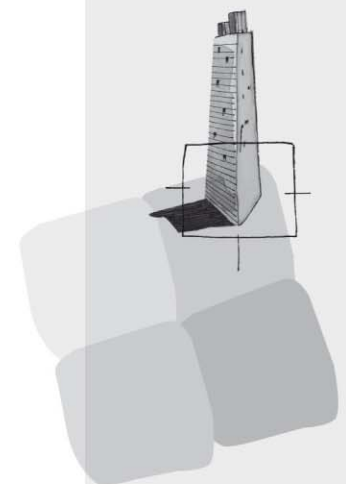
Colofon

Opdrachtgever
Gemeente Drechterland

Rapport
BügelHajema Adviseurs
drs. ing. P.W. Rienstra

Projectleiding
BügelHajema Adviseurs
drs. B. van der Veen

Projectnummer
076.00.00.42.02

BügelHajema Adviseurs bv
Bureau voor Ruimtelijke
Ordening en Milieu BNSP
Balthasar Bekkerwei 76
8914 BE Leeuwarden
T 058 215 25 15
F 058 215 91 98
E leeuwarden@bugelhajema.nl
W www.bugelhajema.nl

Vestigingen te Assen,
Leeuwarden en Amersfoort